

Τὸ πρᾶγμα φαίνεται ἡμῖν σήμερον κωμικόν· ἀλλ' ἂν τις θελήσῃ νὰ λάβῃ ὑπ' ὄψιν διὰ ταῦτα συνδαινῶν ὅτε οὔτε τὰ μέρη τοῦ λόγου εἶχον διακριθῇ οὔτε αἱ καταλήξεις, πτωτικά, προσωπικά, παραγωγικά κλπ., οὔτε ῥίξαι ἢ θέματα, οὔτε χρόνοι ἢ συζυγίαι ἢ ἐγκλίσεις κλπ. κλπ. εἶχον διευκρινηθῇ, τ. ἔ. ὅτε ἡ γραμματικὴ ἦτο ἔτι ἐν τῇ σπαργάνῃ, τότε μᾶλλον θὰ θαυμάσῃ διὰ τὸ γλωσσικὸν διαφέρον ἐκείνων ἢ θὰ καταγελάσῃ διὰ τὰ σφάλματα ταῦτα. Μομφής ἄξιαι θὰ φανῶσιν εἰς τινὰ μᾶλλον οἱ μετέπειτα Γραμματικοί, οἵτινες εἰ καὶ ἡ γραμματικὴ ἐπ' αὐτῶν εἶχε καλλιεργηθῇ καὶ ἀναπτυχθῇ, οὐχ ἦττον ἐπὶ αἰῶνας ἐξηκολούθουν διαστρέφοντες καθ' ὅμοιον πάντοτε τρόπον τὰ τῆς γλώσσης. Οὕτως ἡρμηνεύον διψᾷ παρὰ τὸ ἔπιω, τὸ βλάπτω, ἦπα καὶ δίψα ἢ βλάπτουσα τὸ σῶμα. Ἀρόσος παρὰ τὸ ἔω τὸ βρέχω, ἔσος καὶ τροπῇ τοῦ υ εἰς ο. πλεονασμῷ τῶν συμφώνων, ἢ παρὰ τὸ ῥέω ῥόσος πλεονασμῷ τοῦ δ. Δεξιὰ παρὰ τὸ δεῖξιν αὐτὴν εἶναι, κλπ. κλπ. Ταῦτα καὶ τὰ τοιαῦτα ἐξηκολούθουν ἐπὶ αἰῶνας, μέχρις οὗ ὁ μὲν ἀείμνηστος Friedrich August Pott παρέβαλε χιλιάδας διαφορῶν συγγενῶν γλωσσῶν λέξεις καὶ κατήρτισε πίνακας ἀντιστοιχούντων ἐν ἐκάστῃ γλώσσῃ φθόγγων, ὁ δὲ συστηματικώτατος August Schleicher καθώρισε τὴν ἔννοιαν τῶν φωνητικῶν νόμων, ἦτοι ἔθηκεν ὡς ἀρχὴν ὅτι πᾶσα φθόγγων ἀλλοίωσις, ἔκπτωσις, ἀνάπτυξις κλπ. ἀνάγκη νὰ ἀποδεικνύηται σύμφωνα πρὸς τὰ κρατοῦντα εἴτε ἐν πάσαις ταῖς ἀδελφαῖς γλώσσαις εἴτε ἐν μόνῃ ταύτῃ ἐν ἣ παρατηρεῖται ἡ μεταβολὴ καὶ ν' ἀνάγεται εἰς φθογγικὸν ἢ καθόλου γλωσσικὸν νόμον καὶ οὕτω νοηται ἐπιστημονικῶς. Ὅτε δὲ βραδύτερον διὰ μὲν τῶν φυσιολόγων ἐδείχθη ὅτι οἱ ἄνθρωποι ἐκφυνοῦμεν τοὺς φθόγγους κατὰ φυσιολογικὰς ἀπαραβάτους νόμους, διὰ δὲ τῶν φιλοσόφων, ἰδίᾳ τῶν ψυχολόγων, ὅτι ἡ ψυχολογία εἶναι βάσις οὐ μόνον πάσης ἄλλης ψυχικῆς λειτουργίας ἡμῶν ἀλλὰ καὶ τῆς γλώσσης, καὶ δὴ ὅτι ἡ ἀναλογία ἐν τῇ γλώσσῃ δὲν εἶναι ταραχοποιόν τι στοιχεῖον, ἀλλὰ τοῦναντίον ἡ τὸν ὅλον γλωσσικὸν θησαυρὸν ἐν τῇ ψυχῇ ἡμῶν ταξινομοῦσα, ὅτι μόνον δι' αὐτῆς καθίσταται πρᾶγματι δυνατόν ἡμῖν νὰ ὁμιλῶμεν, ὅτε προσέτι ὡς καθολικὴ ἀρχὴ πασῶν τῶν ἱστορικῶν ἐπιστημῶν ἀνεγνωρίσθη καὶ ἀνωμολογήθη τὸ ὑπὸ τοῦ Ἀριστοτέλους συντομώτατα λεχθέν «εἰ τις ἐξ ἀρχῆς τὰ πράγματα φνόμενα βλέπειεν... κάλλιστον ἂν θεωρήσειεν», ἦτοι ὅτι τὸ εἶναι μόνον διὰ τῆς ἐμετάσεως τοῦ γίνεσθαι καθίσταται ἡμῖν πρᾶγματι γνωστόν, οὕτω δὲ ἐπεζητήθη πάσῃ δυνάμει ἡ ἐξηκριθωμένη γνώσις τοῦ παρελθόντος, τότε ἡ ἐτυμολογία ἀπηλλάγη τῶν αὐθαίρεσιν τούτων, δὲν εἶναι πλέον morbus insanus ὡς ἀπεκάλεσεν αὐτὴν ὁ ἀοίδιμος Κόβητος, ἀλλ' ἐπιστημονικὴ ἐργασία ἐπὶ ἀσφαλῶν νόμωνστη-

ρίζομένη, διὸ καὶ τὰ πορίσματα καὶ διδάγματα αὐτῆς ὁμολογοῦνται κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἦττον ἀναντίλεκτα. Νοεῖται δ' οἰκοθεν ὅτι ὅσω μᾶλλον ἐπιστημονικώτερον χωρεῖ ἐπὶ τὸ ἔργον αὐτῆς, ὅσω αὐστηροτέραν τήρησιν τῶν γλωσσικῶν νόμων καὶ πληρεστέραν γνώσιν τοῦ παρελθόντος ἀπαιτεῖ, τοσούτω ἀπροσιτωτέρα καθίσταται τοῖς ἀμυήταις.

Ἀλλ' ὅπως ἡ ἱατρικὴ δὲν παρέμεινε εἰς τὰς ἀρχαίους μεθόδους αὐτῆς χάριν κομπογιαννιτῶν, οὕτως οὐδ' ἡ γλωσσικὴ ἐνόμισεν ἀναγκαῖον νὰ λάβῃ ὑπ' ὄψιν τὰς ἐπιθυμίας τῶν ἀγλωσσολογῶν καὶ νὰ ἀνέχῃται τὴν αὐθαίρεσιν καὶ ἀτασθαλίαν κατὰ τὴν ἐξέτασιν τῆς γλώσσης, ἵνα δύνωνται οὗτοι νὰ ἐτυμολογῶσι κατὰ βούλησιν. Οἱ ἀμυῆτοι δύνανται νὰ μὴ ἐτυμολογῶσι τοῦ λοιποῦ· εἰ δὲ μὴ τοῦλάχιστον οἱ μεμυημένοι ἀνάγκη νὰ μὴ λαμβάνωσιν ὑπ' ὄψιν τὰ λεγόμενα ὑπ' αὐτῶν.

Γ. Ν. ΧΑΤΖΙΔΑΚΙΣ

ΤΟ ΤΡΑΓΟΥΔΙ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ

I

Μήπως ἡ γῆ τὸ θέλει αἰώνια νὰ γυρίζῃ,
ὁ ἥλιος νὰ προσδῇ, νὰ λάμπῃ καὶ νὰ σῶῃ,
ὁ οὐρανὸς νὰ βρέχῃ, τὸ πέλαγος ν' ἀφρίζῃ,
πότε ν' ἀνθοῦν οἱ κάμποι καὶ πότε νὰν' ἔσροι!
Κ' ἐσύ φτωχὸ ζωῶν, ἄνθρωπε ποῦ διαδῇ,
τὸ θέλεις ποῦ γεννίεσαι; τὸ θέλεις ποῦ πεθαίνεις;

II

Εἶναι ἡ ζωὴ μας ὄνειρο περαστικὸ καὶ πλᾶν,
κ' εἶναι πολὺ σου ἂν μπορῇς νὰ ζήσῃς λίγα χρόνια,
ὦ ἄνθρωπε, καὶ μὴ ζητᾷς ἀκόμη παραπάνω,
φτάνει σου ἡ πρόσκαιρη χαρὰ κ' ἡ δίψα σου ἡ αἰώνια.
Μικρὴ κι' ἀπέραντη ἡ ζωὴ, μὰ στάλα ἐσὲ σοῦ φτάνει·
ζήσε στὸ πρόσκαιρο ὄνειρο, σῦρε στὴν αἰώνια πλάνη.

ΜΑΡΙΝΟΣ ΣΙΓΟΥΡΟΣ

✱ ✱ ✱

Ο ΝΕΙΡΟ

Τ' ὄνειρο ποῦ εἶδα νᾶταν ἀλήθεια!
Εἶδα πῶς ἄγγελος εἶχα φτερά,
Κι' ὅπως οἱ μάγοι στὰ παραμῦθια,
Τὰ οὐράνια διάβαινα τ' ἀστραφτερά.

Λιαμάντια μάζεψα στὴν ἀγκάλῃ,
Τ' ἀστρα τῆς ποίλιας ὡς τὸ στερνό,
Καὶ γιὰ τ' ὥραϊο σου τὸ κεφάλι,
Στεφάνι τὰ πλεξα φωτεινό.

Τότε κατέβηκα καὶ σὲ πῆρα
Κι' οἱ δυὸ πετάξαμε πάλι γοργοί,
Νὰ σὲ θροιάσω τρανὸ φωστῆρα
Ψηλά στὸ ἄπειρο, μακριὰ ἀπ' τὴ γῆ.

Κι' ἔτσι ὅλη νύχτα ἀπ' τὸν ἅγιο θόλο
Μὲ τὰστροστέφανο, μοναχῇ
Ἐφεγγες, κόρη, στὸν κόσμον ὅλο,
Ὅπως μοῦ φέγγεις μέσ στὴν ψυχῇ!

Ν. ΜΑΡΣΕΛΛΟΣ